

Försvarsdepartementet

Uppdrag att se över vissa rättsliga frågor inför ett medlemskap i Nato

Sammanfattning

En utredare ges i uppdrag att analysera vilka eventuella författningsändringar som krävs vid en svensk anslutning till ett antal avtal inom Nordatlantiska fördragsorganisationen (Nato) som rör militär verksamhet. I uppdraget ingår även att se över vilka författningsändringar som ett medlemskap i Nato bör medföra för att möjliggöra ett effektivt deltagande från svensk sida och ett ändamålsenligt stöd från Nato och dess medlemsstater. Uppdraget ska senast den 15 december 2022 delredovisas i fråga om de angivna avtalen med Nato, med eventuella författningsförslag. Uppdraget ska i övriga delar slutredovisas senast den 15 augusti 2023.

Behovet av en utredning

Regeringen beslutade den 16 maj 2022 att ansöka om medlemskap i Nato. En ansökan om medlemskap överlämnades den 18 maj 2022. Sverige fick den 5 juli 2022 status som inbjudet land till Nato.

Ett medlemskap i Nato medför att Sverige blir part till Nordatlantiska fördraget. Ett medlemskap innebär dessutom att Sverige förväntas att ansluta sig till ytterligare ett antal avtal som bl.a. rör rättslig status för vissa personalkategorier och säkerhetsskydd. Det finns därtill avtal om informationssäkerhet och immaterialrätt på försvarsområdet. Inför ett medlemskap i Nato behöver avtalen analyseras rättsligt. Utrikesdepartementet ansvarar som utgångspunkt för att genomföra ett sådant analysarbete i fråga om Nordatlantiska fördraget, avtalet den 20 september 1951 om status för Nato, nationella representanter och internationell

personal, avtalet den 14 september 1994 om status för missioner och representanter från tredje land och säkerhetsskyddsavtalet mellan Sverige och Nato. Försvarsdepartementet ansvarar som utgångspunkt för att genomföra ett analysarbete av övriga avtal, vilka redogörs för nedan.

Sverige är sedan maj 1994 medlem i fredssamarbetet Partnerskap för fred (PFF). PFF omfattar bl.a. de stater som är medlemmar i Nato. Inom ramen för PFF anslöt sig Sverige 1996 till ett avtal om rättslig status för en stats styrkor när de befinner sig på en annan avtalsparts territorium (avtal mellan de stater som är parter i Nordatlantiska fördraget och de andra stater som deltar i partnerskap för fred om status för deras styrkor – PFF SOFA) och ett tilläggsprotokoll om verkställighet av dödsstraff, dock med en reservation mot den möjlighet PFF SOFA ger för en utländsk stat att utöva domsrätt på svenskt territorium. År 2014 anslöt sig Sverige till det kompletterande tilläggsprotokollet till PFF SOFA. Det kompletterande tilläggsprotokollet reglerar den rättsliga statusen för militära Natohögkvarter och för deras personal på PFF-ländernas territorium. PFF SOFA och det kompletterande tilläggsprotokollet innebär i stort en territoriell utvidgning av de materiella bestämmelserna i Nato SOFA och protokollet om status för internationella militära högkvarter upprättades med stöd av Nordatlantiska fördraget (Parisprotokollet) så att de omfattar också de PFF-stater som inte är Nato-medlemmar. Sverige ingick 2014 ett samförståndsavtal med Nato om värdlandsstöd. Värdlandsstödsavtalet innehåller grundläggande principer och förfaranden, inklusive regler av juridisk och finansiell karaktär, beträffande det stöd som Sverige i egenskap av värdland lämnar till Nato när Nato verkar på svenskt territorium i fred, kris eller krig.

PFF SOFA har genomförts i svensk rätt (se prop. 1995/96:37, bet. 1995/96:FöU4, rskr. 1995/96:237 och prop. 2004/05:7, bet. 2004/05:FöU2, rskr. 2004/05:44). Detsamma gäller för Parisprotokollet och värdlandsstödsavtalet (se prop. 2015/16:152, bet. UFöU4, rskr. 2015/16:257).

Följande avtal rör informationssäkerhet och immaterialrätt på försvarsområdet.

- Agreement between the Parties to the North Atlantic Treaty for the Security of Information, Bryssel den 6 mars 1997

- NATO Agreement for the Mutual Safeguarding of Secrecy of Inventions relating to Defence and for which Applications for Patents have been made, Paris den 21 september 1960
- NATO Agreement on the Communication of Technical Information for Defence Purposes, Bryssel den 19 oktober 1970
- Agreement between the Parties to the North Atlantic Treaty for Co-operation Regarding Atomic Information (C-M[64]39 Basic Agreement), Paris den 18 juni 1964
- Administrative Arrangements to Implement the Agreement between the Parties to the North Atlantic Treaty for Co-operation Regarding ATOMAL Information (C-M(68)41, 7th Revise)

Genom de ändringar som har gjorts i svensk rätt för att Sverige ska uppfylla sina åtaganden enligt PFF SOFA och det kompletterande tilläggsprotokollet har svensk lagstiftning anpassats till de materiella regler som följer av Nato SOFA och Parisprotokollet. Ett medlemskap i Nato kan dock medföra att ytterligare justeringar behöver göras. Det behöver därför analyseras vilka eventuella författningsändringar som kan krävas. En motsvarande analys behöver göras av värdlandsstödsavtalet. Vidare behöver avtalen om informationssäkerhet och immaterialrätt på försvarsområdet analyseras ur ett rättsligt hänseende. Det finns även skäl att, utöver de avtalsrelaterade frågorna, se över vilka andra författningsändringar som ett medlemskap i Nato bör medföra i syfte att möjliggöra ett effektivt deltagande från svensk sida. Det kan t.ex. röra sig om Försvarsmaktens deltagande i operationer ledda av Nato eller dess medlemsstater, utländska militära enheters tillträde till svenskt territorium, personalrelaterade frågor och frågor om offentlighet och sekretess. Vidare bör en översyn göras i syfte att möjliggöra ett ändamålsenligt stöd från Nato och dess medlemsstater. Det kan t.ex. röra militär luftfart, förhandslagring av materiel och utländska militära enheters skydd och bevakning av egen personal, materiel eller förlägningsplats.

Uppdraget

En utredare ges i uppdrag att analysera vilka eventuella författningsändringar som en svensk anslutning till Nato SOFA och Parisprotokollet kräver. Detsamma gäller värdlandstödsavtalet mellan Sverige och Nato. Utredaren ska vidare analysera vilka eventuella författningsändringar som krävs om

Sverige skulle ansluta sig till de fem avtal om informationssäkerhet och immaterialrätt på försvarsområdet som nämns ovan. Om det finns utestående frågor som rör de avtal som i första hand omfattas av Utrikesdepartementets analysansvar får utredaren, efter dialog med Utrikesdepartementet, även titta på de frågorna. Utredaren ska också se över vilka andra författningsändringar som ett medlemskap i Nato bör medföra i syfte att möjliggöra ett effektivt deltagande från svensk sida och ett ändamålsenligt stöd från Nato och dess medlemsstater.

Utredaren ska lämna nödvändiga författningsförslag.

Det står utredaren fritt att lämna förslag i frågor som har nära samband med uppdraget.

Utredaren ska, med beaktande av 14 § kommittéförordningen (1998:1474), analysera och redovisa konsekvenserna av förslagen. Om förslagen kan förväntas leda till kostnadsökningar för det allmänna ska utredaren föreslå hur de ska finansieras.

Utredaren ska säkerställa att samordning sker med det övriga arbetet på området som pågår inom Regeringskansliet. Utredaren ska hålla sig informerad om relevant arbete inom kommittéväsendet. Därtill ska utredaren inhämta synpunkter och upplysningar från berörda myndigheter och organisationer, däribland Försvarsmakten.

Uppdraget ska redovisas senast den 15 augusti 2023. En delredovisning i fråga om de angivna avtalen med Nato, med eventuella författningsförslag, ska lämnas senast den 15 december 2022.